

Tökéletes verseny,
profitmaximalizálás

A vállalat mozgástere - piaci szerkezetek

1.) szereplők száma (eladó – vevő);

2.) termék jellege:

homogén: a termékek egyformák, a fogyasztó számára mindegy melyik termelő termékét választja \Rightarrow az árat nézi;

differenciált: a termelő megkülönbözteti saját termékét a többi termelő termékétől, monopolhelyzetet tud kialakítani, az árakat el tudja téríteni MC-től (pl. márkázás);

3.) belépési korlátok: védik a piacon lévő vállalatokat, csökken a piaci verseny, lehetőség π növelésére;

4.) informáltság: a szereplők teljeskörűen rendelkeznek-e a döntéseikhez szükséges információkkal

Következmény az iparági szereplőkre

5.) ármeghatározó vagy árelfogadó.

Piaci szerkezetek főbb jellemzői

	tökéletes verseny	monopolisztikus verseny	oligopólium	tiszta monopólium
szeleplők száma	sok eladó, sok vevő	sok eladó, sok vevő	néhány eladó, sok vevő	1 eladó, sok vevő
termék jellege	homogén	differentiált	homogén v. differentiált	-
be- és kilépés	szabad	szabad	belépési korlátok	belépési korlátok
informáltság	tökéletes (teljes)	nem tökéletes	nem tökéletes	nem feltétlen tökéletes
árelfogadó ármeghatározó	árelfogadó	ármeghatározó	ármeghatározó	ármeghatározó

← szélőőséges esetek →

Néhány magyarázat:

Tökéletes verseny: alapmodell a neoklasszikus elméleti közgazdaságtanban. Az elemzések alapja, ehhez viszonyítva határozzuk meg a többi piaci szerkezetet.

Tiszta monopólium: az adott termék piacán 1 vállalat elégíti ki a piaci keresletet, képes befolyásolni a kínálatot, az árakat, belépési korlátokat tud állítani. Elméleti modell.

Köztes piaci szerkezetek: átmenet a két szélsőség között, a gyakorlatban gyakoriak.

Mit vizsgálunk?

Teljes bevételt:

$$R = P * Q$$

Határbevételt: hogyan változik az összbevétel, ha a termelést egységnyel növeljük.

$$MR = dR/dq$$

Átlagbevételt:

$$AR = R/Q = P * Q / Q = P$$

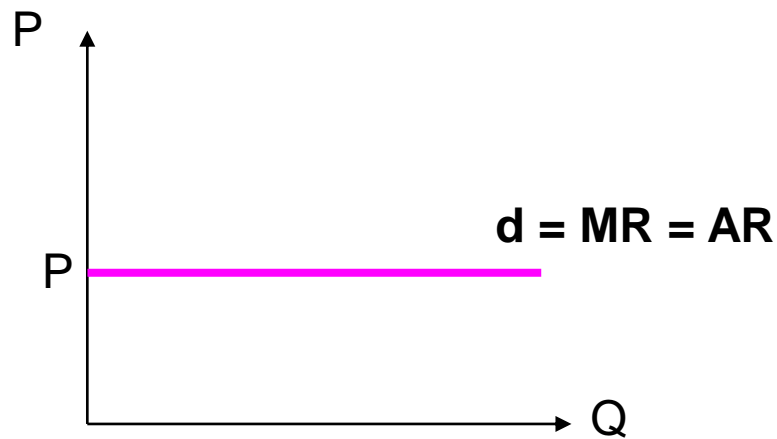
Megj.:

MR és AR alakulása a vállalat helyzetétől függ:

- árelfogadó (döntés csak a mennyiségről)
- ármeghatározó (döntés árról, mennyiségről)

A vállalat által érzékelt keresleti függvény

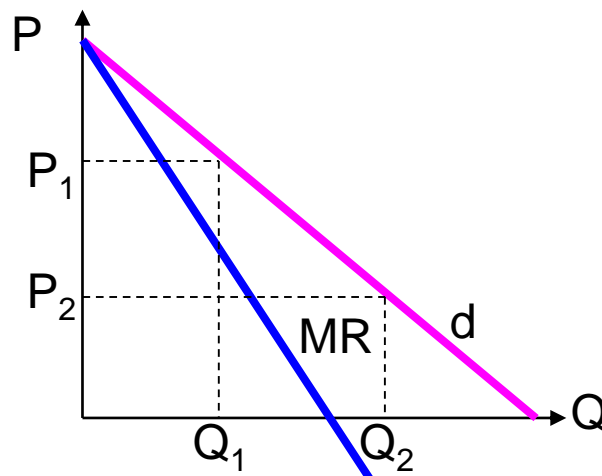
árelfogadó

d: a vállalat által érzékelt keresleti függvény, ami nem a piaci keresleti függvény!

Az értékesítés korlátja technológiai oldalról jelenik meg \Rightarrow a vállalat kapacitása határozza meg.

ármeghatározó

Döntés: olyan P, Q kombináció, ahol π maximális.

d: egyidejűleg kell vizsgálni az ár-mennyiség alakulását.

$$P = a - b \cdot Q$$

$$TR = P \cdot Q = a \cdot Q - b \cdot Q^2$$

$$MR = dTR/dQ = a - 2 \cdot b \cdot Q$$

Ha a vállalat ármeghatározó $\Rightarrow P > MR$ (ehhez piaci erő kell!!!)

Hogyan dönt a vállalat?

Ha $q \uparrow$

$$R \uparrow \Rightarrow \Delta R / \Delta q = \text{MR}$$

$$C \uparrow \Rightarrow \Delta C / \Delta q = \text{MC}$$

A KÉT HATÁRÉRTÉKET KELL
ÖSSZEHASONLÍTANI!

Ha $\text{MR} > \text{MC}$ a bevétel jobban nő, mint a költség
 $q \uparrow$ és $\pi \uparrow$

Ha $\text{MR} < \text{MC}$ a bevétel növekedése elmarad a költség növekedésétől
 $q \downarrow$ és $\pi \uparrow$

Ha $\text{MR} = \text{MC}$ a profit maximumában van a vállalat
 q és π nem változik: **OPTIMUM**

Profitmaximum

Elődleges feltétel:

$$\pi(q) = R(q) - C(q) \Rightarrow \text{maximum}$$

$$d\pi(q)/dq = dTR(q)/dq - dTC(q)/dq = MR(q) - MC(q)$$

$$MR(q) - MC(q) = 0 \Rightarrow \text{itt lesz maximális}$$

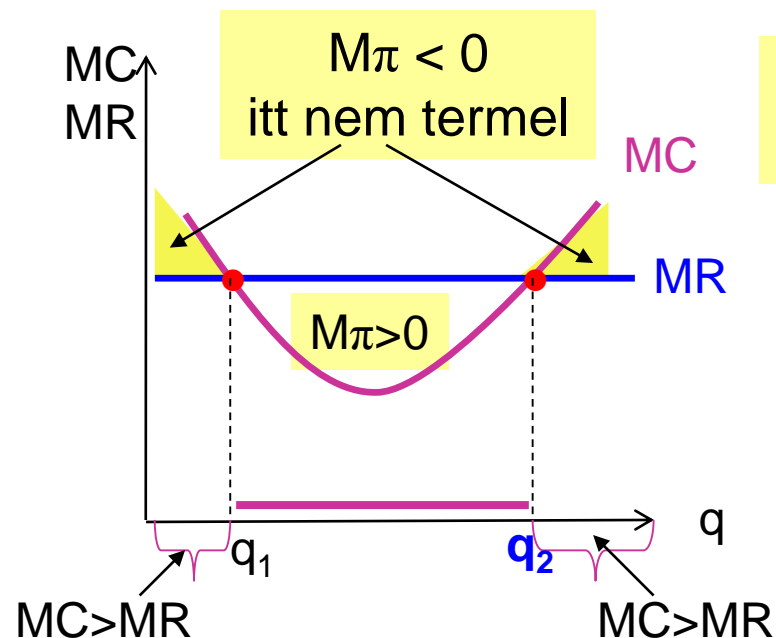
$$MR(q^*) = MC(q^*)$$

Másodlagos feltétel:

$$dMR(q)/dq < dMC(q)/dq \text{ (azaz: MC növekvő)}$$

Megj.: ezek a feltételek függetlenek attól, hogy a vállalat árelfogadó vagy ármeghatározó!!!

Döntési tartomány - másodlagos feltétel magyarázata

Határprofit ($M\pi$): hogyan változik az összprofit, ha a termelés mennyisége változik.

$$M\pi = dT\pi/dq$$
$$M\pi = MR - MC$$

Profitmaximum feltétele:

$$MR(q^*) = MC(q^*)$$

Itt: q_1 vagy q_2

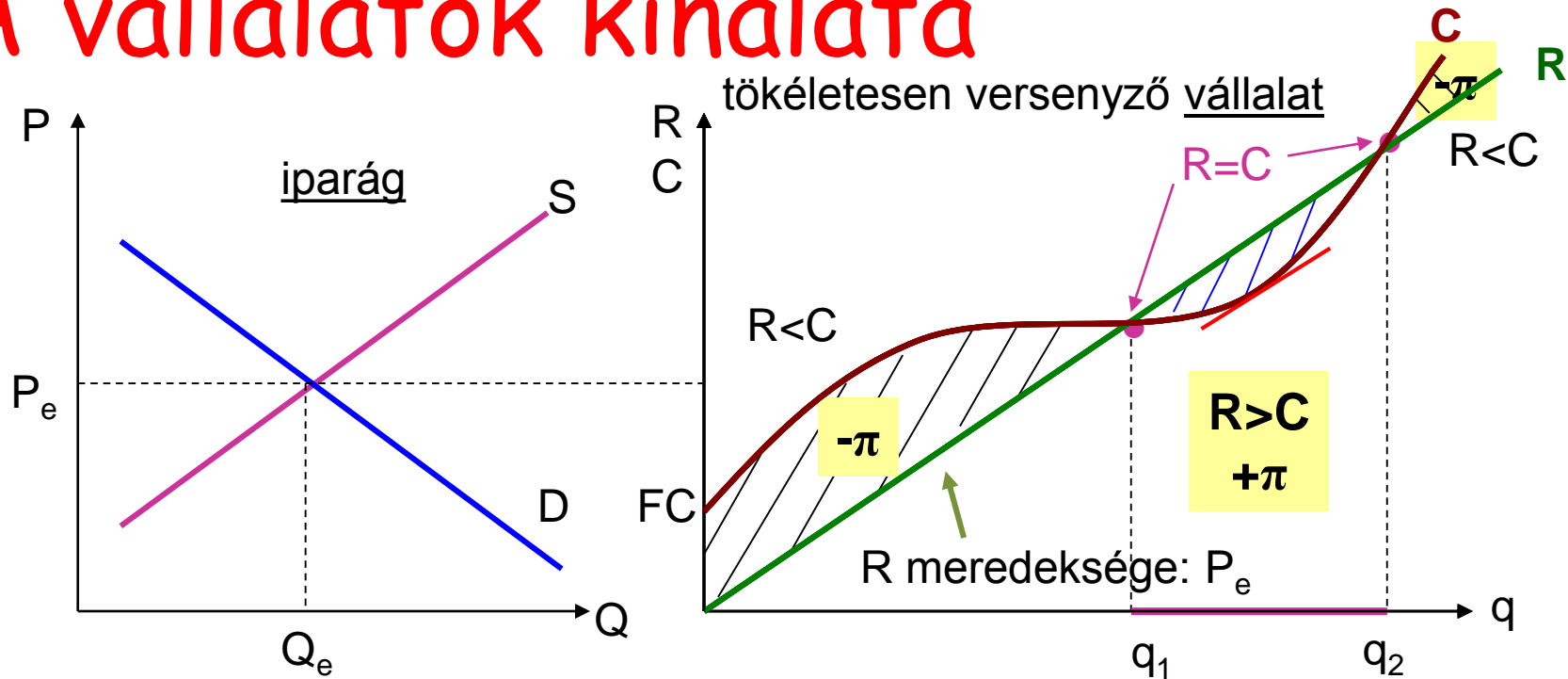
Döntés: a $q_1 - q_2$ tartományban (itt $M\pi > 0$)
a termelést mindaddig érdemes növelni, míg $M\pi > 0$
amikor $M\pi = 0 \Rightarrow$ az összprofit már nem nő
 \Rightarrow **profitmaximum q_2 -nél**

Bevétel és profit

Tiszta verseny esetén:

$$MR = P$$

A vállalatok kínálata

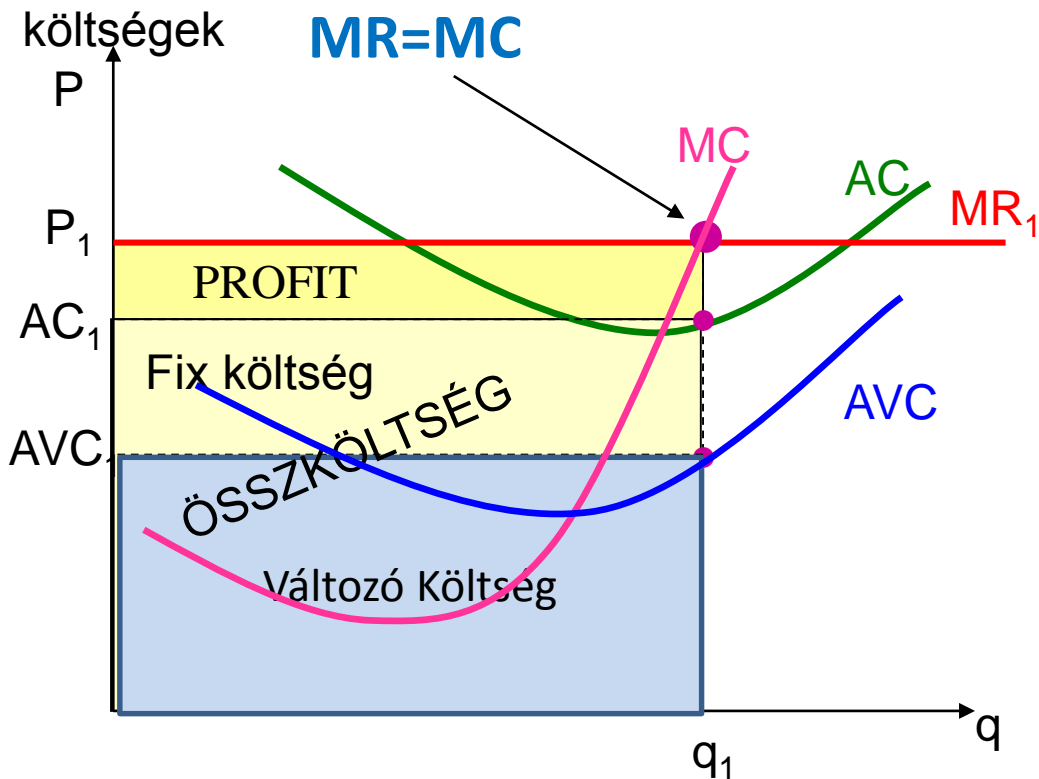
P_e : a vállalat számára külső adottság;

meghatározza, hogy eggyel növelve az eladást, hogyan változik az összbevétel (**R meredeksége: P**) \Rightarrow MR vízszintes.

MR: meghatározza, hogy milyen a vállalat teljes bevételi függvénye (R).

Döntési tartomány: $(q_1; q_2)$

Profitmaximalizálás

Tfh.: $P = P_1 \Rightarrow MR_1$

$$\pi = R - C$$

π_{\max} : $MR = MC \Rightarrow$

q_1 -nél maximális a profit

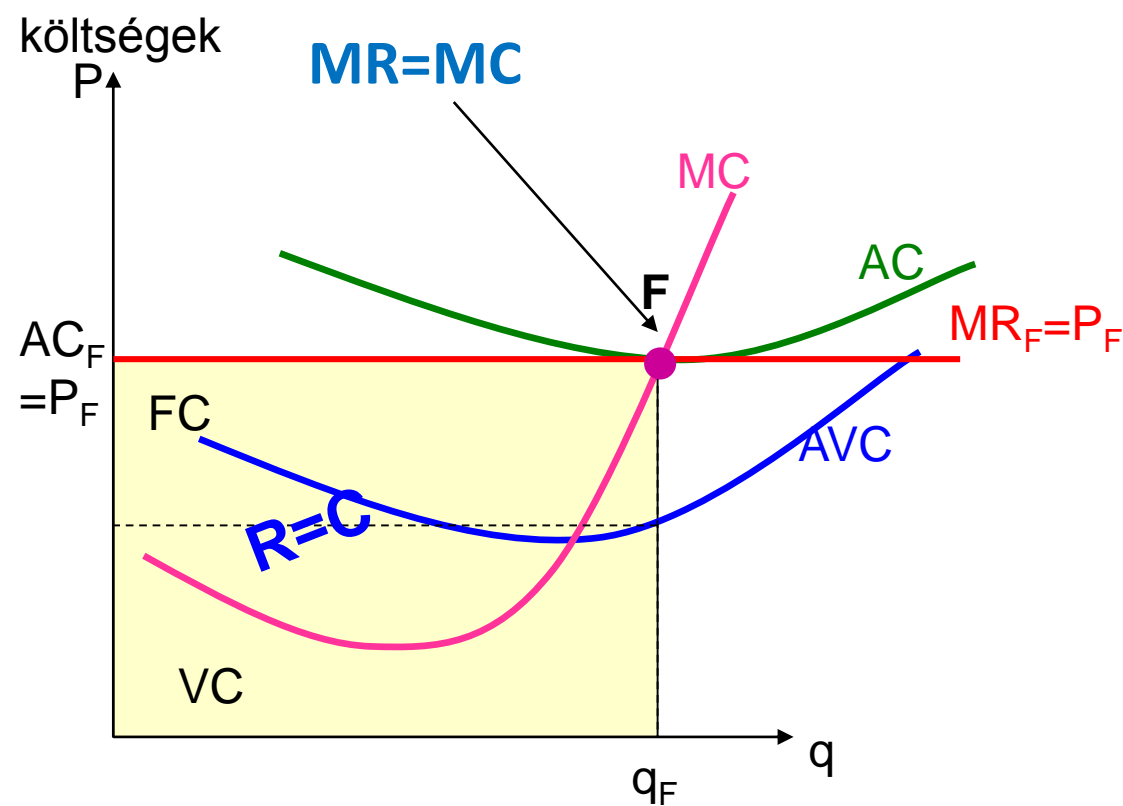
$$R_1 = P_1 * q_1$$

$$C_1 = AC_1 * q_1$$

$$R_1 > C_1 \Rightarrow \pi = R_1 - C_1$$

Ha $P > AC_{\min} \rightarrow R > C \rightarrow \pi > 0$

Fedezeti pont - olyan termelési mennyiség, ahol $R=C$

$$R = C$$

P = AC

Gazdasági profit: $\pi = 0$

Csak normálprofit van!

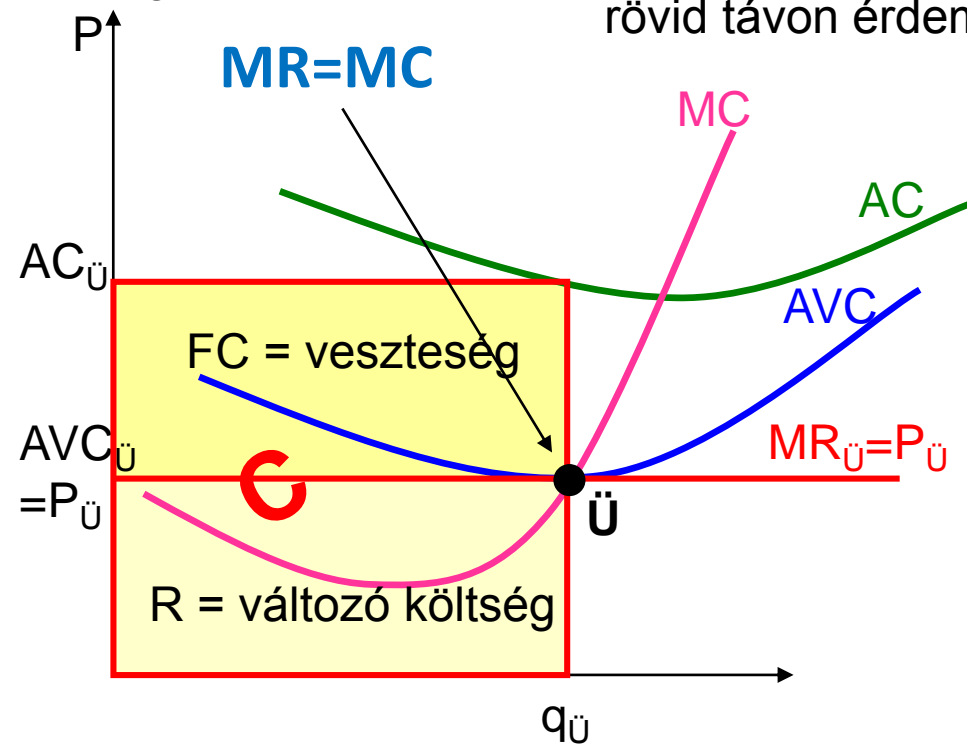
TV estén a fedezeti pont fix mennyiséghez köthető:

AC_{min} (= MC)

Üzembezárási pont

költségek

Elválasztja egymástól azt az ártartományt, ahol a vállalatnak rövid távon érdemes ill. nem érdemes termelnie.

$$R = VC$$

$$P = AVC$$

$$\pi < 0$$

$$|\pi| = FC$$

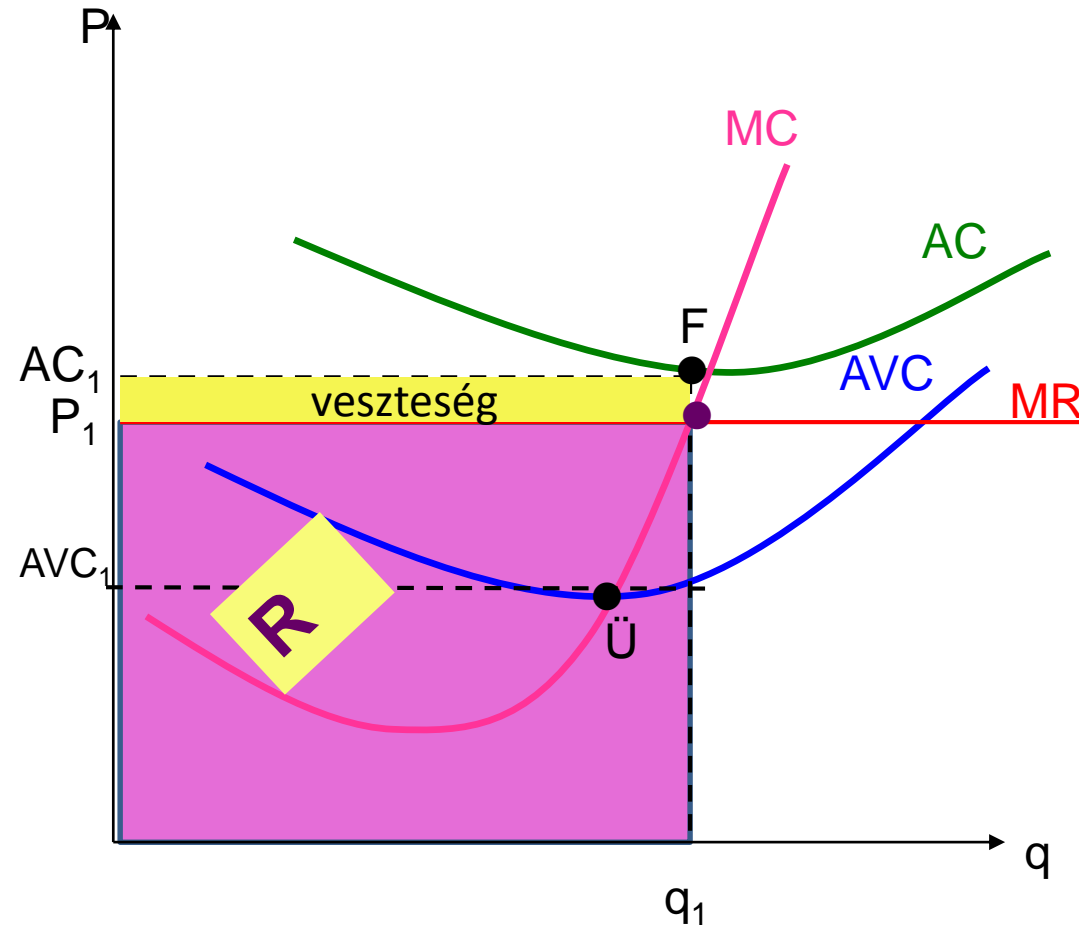
TV esetén fix mennyiséghez
köthető: $AVC_{\min} (= MC)$

Ha termel $\Rightarrow R = VC \Rightarrow \pi < 0 \Rightarrow \underline{\pi = -FC}$

Ha nem termel $\Rightarrow R = 0$ és $C = FC \Rightarrow \pi < 0 \Rightarrow \underline{\pi = -FC}$

- Ü-ben a döntést a be/kilépési korlátok befolyásolják.
- Ü-ben akkor érdemes még termelni, ha a vállalat hosszabb távon képes változtatni a helyzetén.

Veszteség minimalizálás - a bevétel fedezi a fix költség egy részét

$$P_{\ddot{U}} < P < P_F$$

$$R < C$$

$$AVC < P < AC$$

$$\pi < 0$$

$$-FC < \pi < 0$$

!!!! FELADAT !!!!

Tanulni önállóan ÉS folyamatosan kell!!!
A tanulás alapja a KÖNYV!

Köszönöm a figyelmet!